

Obsah

Úvod	11
I Rub a líce kurikulárnej transformácie	17
<i>(Branislav Pupala, Ondrej Kaščák, Zuzana Humajová)</i>	
1 Reformná realita	17
1.1 Zaostávanie reformných pohybov vo vzdelávaní ...	17
1.2 Zmeny vzdelávacieho systému po roku 1989	20
1.3 Podoby nového školského zákona	27
1.4 Verbálne tance namiesto reformy	30
2 Diagnóza reformného diskurzu	34
2.1 Mytológia reformného myslenia.....	34
2.2 Historické súvislosti reformných snáh	38
2.3 Riziká a slepé uličky.....	41
3 K základom základného vzdelávania	45
3.1 Reforma vzdelávania - návrat k podstate	45
3.2 O poslaní základného vzdelávania	48
3.3 Distribúcia moci v reforme vzdelávacích obsahov.....	52
4 Úskalia reformy kurikula	56
4.1 Zabudnuté významy učiva	56
4.2 Účinok predmetovej separácie.....	60
4.3 Iluzórne očakávania kurikulárnej transformácie ..	63
4.4 Konzervatívny a liberálny postoj k reforme kurikula	70

II Rozvíjanie jazykovej gramotnosti detí v MŠ:

Poznanie a presvedčenia učiteliek v MŠ a ich zdroj

v oficiálnom kurikule pre predškolskú výchovu 73

(Zuzana Petrová)

- 1 Konceptia rozvíjania jazykovej gramotnosti
v predškolskej výchove 74
- 2 Presvedčenia sprostredkované PVVD..... 77
  - 2.1 Absencia písanej reči v predškolskej výchove?..... 77
  - 2.2 Limity napodobňovania v osvojovaní si jazykových
kompetencií detí 83
  - 2.3 Formalizované rečové cvičenia a ich potenciál
pre rozvíjanie jazykových kompetencií detí 86
  - 2.4 Realizačná podoba jazykovej výchovy a jej
vplyv na rozvíjanie kognitívnych operácií detí 93

III Dimenzie gramotnosti 97

(Olga Zápotočná)

- 1 Poňatie gramotnosti (ČO rozvíjať?) 99
- 2 Multidimenzionálny prístup - gramotnosť
ako multidisciplinárny problém 101
  - 2.1 Lingvistická dimenzia gramotnosti 103
  - 2.2 Kognitívna dimenzia gramotnosti 106
  - 2.3 Sociokultúrna dimenzia gramotnosti 110
  - 2.4 Emocionálna dimenzia gramotnosti 113
  - 2.5 Somatická dimenzia - telesný vývin 116
  - 2.6 Edukačná dimenzia gramotnosti 117

IV Prečo a ako v predškolskom vzdelávaní:

Teoretické východiská súčasných prístupov a koncepcií

rozvoja gramotnosti v predškolskom veku 121

(Olga Zápotočná)

- 1 Prirodzené prístupy k osvojovaniu si písanej reči 122
- 2 Kognitívne prístupy 131

2.1	Kognitívny konštruktivizmus J. Piageta a psychogenetická teória vývinu písanej reči	131
2.2	Sociálny konštruktivizmus (L. S. Vygotskij).....	136
3	Psychológia čítania ako východisko predškolského kurikula rozvoja gramotnosti	139
4	Historické kurikulum	147
V Súčasný stav učebného predmetu matematika na 1. stupni základnej školy a návrh jeho potrebných zmien		
<i>(Ludovít Bálint)</i>		
1	Postavenie učebného predmetu matematika na elementárnej škole od začiatku 70. rokov až po súčasnosť	152
1.1	Obsahové a metodické zmeny v učebnom predmete matematika od začiatku 70. rokov až po rok 1989 ..	152
1.2	Koncepčné a iné významnejšie zmeny v nazeraní na učebný predmet matematika po roku 1989.....	155
1.3	Rozvojové tendencie v ostatných 5 – 10 rokoch v predmete matematika	157
2	Stav učebníc a učebných pomôcok	158
2.1	Stručná charakteristika matematických učebných pomôcok.....	158
2.2	Hodnotenie zmien v oblasti učebníc	160
3	Medzipredmetové vzťahy.....	161
3.1	Miera obsahového a metodického zladenia matematiky a matematike blízkyh učebných predmetov.....	161
3.2	Integračné snahy a výsledky predmetu matematika	162
4	Medzinárodné porovnanie.....	163
5	Rozvojové prvky učebného predmetu matematika v nasledujúcich rokoch.....	170

VI Analýza situácie v primárnom prírodovednom a technickom vzdelávaní	175
<i>(Kristína Žoldošová)</i>	
1 Súčasný stav primárneho prírodovedného vzdelávania a jeho genéza	176
1.1 Genéza prírodovedného a technického vzdelávania.....	176
1.2 Charakteristika súčasného stavu.....	179
2 Kritické aspekty pokusov o reformu v prírodovednom vzdelávaní	182
2.1 Integrované vyučovanie, projektové vzdelávanie, globálna výchova... ..	183
2.2 Pomôcky, pokusy, vizualizácie.....	185
2.3 „Humanizácia“ prírodovedného vzdelávania	186
2.4 Hra a dramatická výchova	187
2.5 Univerzálna „tvorivosť“	189
3 Inšpirácie z európskej skúsenosti	190
3.1 Pollen - rozvojové mestá vedy	191
3.2 Fínsky úspech	194
4 Inšpirácie zo slovenskej skúsenosti	197
4.1 Projekt FAST	198
4.2 Projekt Vyhrňme si rukávy	200
4.3 Implikácie pre predškolské vzdelávanie	204
4.4 Implikácie pre primárne vzdelávanie	207
5 Náčrt inovácií primárneho prírodovedného vzdelávania	210
5.1 Definovanie obsahu a cieľov prírodovedného vzdelávania	211
5.2 Špecifiká vedeckého poznávania	213
5.3 Informácie verzus gramotnosť	218

VII Výtvarné umenie a vizuálna kultúra v obsahu primárneho vzdelávania	225
<i>(Ladislav Čarný)</i>	
1 Východiská	225
2 Špecifiká novej koncepcie	228
2.1 Charakteristika predmetu	228
2.2 Východiská predmetu vo vzťahu k výtvarnému umeniu	230
2.3 Psychologické východiská predmetu	232
2.4 Vzťah predmetu k iným umeleckým predmetom	233
2.5 Vzťah predmetu k iným skupinám predmetov	233
3 Výtvarná edukácia vo vzťahoch k obsahu primárneho vzdelávania	235
3.1 Proporčná vyváženosť edukačného procesu	235
3.2 Potenciál výtvarnej edukácie	237
3.3 Pozícia predmetu v rámci učebného plánu	238
4 Obsah výtvarnej edukácie v primárnom vzdelávaní ...	238
4.1 Východiská stavby obsahu predmetu	239
4.2 Ciele predmetu	239
4.3 Konkretizácia cieľov	240
4.4 Rámcový obsah vyučovania.	245
4.4.1 Metodické rady	246
5 Výtvarná edukácia vo vyučovacom procese	249
5.1 Psychologické hľadisko vyučovania	250
5.2 Kultúrne hľadisko vyučovania	251
5.3 Technologické hľadisko	251
Záver	253
O autoroch	257
Literatúra	261